

УДК 340.143, 159.9

А- 43

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою ВНПЗ «Дніпровського гуманітарного університету» від 08.02.2024 р. (протокол № 5)

А-43 Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 15 грудня 2023 р.). Дніпро: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2023. 218 с.

Збірник конференції містить матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми юриспруденції та психології» (15.12.2023), у роботі якої взяли участь здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти закладів вищої освіти України.

Матеріали науково-практичної конференції надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук, проф. **Олег КИРИЧЕНКО** (*голова*); канд. юрид. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА** (*заст. голови*); **Андрій МІРОШНИК** (*секретар*); канд. юрид. наук **Сергій ДУБОВ**, докт. юрид. наук, проф. **Вадим НЕГОДЧЕНКО**, докт. юрид. наук, доц. **Сергій ПЕНЬКОВ**, канд. псих. наук, доц. **Людмила ПРІСНЯКОВА**, докт. псих. наук, доц. **Олександр САМОЙЛОВ**

© ВНПЗ ДГУ, 2023

© Автори, 2023

Лащухін Степан Миколайович

здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Буканов Григорій Миколайович

доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри права
Дніпровського гуманітарного університету

ПРОБЛЕМИ ПРАВОТВОРЕННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Актуальність дослідження полягає у висвітленні невирішених проблем у сфері правотворення на сучасному етапі розвитку України. Зміни в політичній, економічній та соціальній ситуації країни вимагають системного аналізу та оцінки законодавчого процесу. Постійні труднощі в правотворчості можуть призвести до правового хаосу, обмеження розвитку громадянського суспільства, а також негативно вплинути на інвестиційний клімат та підприємницьку активність. Дослідження актуально не лише для наукової спільноти, але й для практиків, законодавців та громадян, які сподіваються на покращення якості законодавства та його відповідність сучасним вимогам та цінностям суспільства. Наукове дослідження проблем правотворення на сучасному етапі розвитку України викликає інтерес ряду визначених науковців та експертів, зокрема Шемшученко Ю.С., Бошицький Ю.Л., Чернецька О.В, Харчук Р.С., Лукаш С.С., Василенко В.А., Грובה В.П., Демиденко Н.М., Панасюк О.В., та інші.

Метою дослідження є ідентифікація ключових проблем правотворення в Україні та розробка конкретних рекомендацій для їх вирішення. Задачі дослідження включають аналіз історичного контексту правотворення, визначення сучасних викликів, що стоять перед законодавством, та розгляд впливу проблем на суспільство та економіку. Через це дослідження стане важливим внеском у розвиток дискусій про покращення правової системи та сприятиме формулюванню конкретних заходів для побудови ефективного та прозорого правотворення в Україні.

Однією з основних складових теоретичного аналізу є визначення ключових термінів, пов'язаних із темою дослідження. Змістовне визначення поняття правотворчості пропонує Скакун О.Ф., який визначає її як це правову форму діяльності держави за участю громадянського суспільства (у передбачених законом випадках), пов'язана із встановленням (санкціонуванням), зміною, скасуванням юридичних норм. Правотворчість виражається у формуванні, систематизації, прийнятті та оприлюдненні нормативно-правових актів. Він формулює головне призначення

правотворчості, як встановлення нових правових норм. Зміна і скасування застарілих правових норм сприяє затвердженню нових і, відтак, вони входять до його складу як допоміжні прояви правотворчості [2]. Законотворчість, як важливий аспект правотворчості, фокусується на процесі прийняття нових законів або внесення змін до існуючих.

Принципи правотворення, такі як демократизм, гуманізм, законність, науковість, збереження національної самобутності й інтернаціоналізм, техніко-юридична досконалість, розглядаються як ключові стандарти, які повинні визначати взаємодію між учасниками законодавчого процесу.

Теоретичний аналіз правотворення становить фундамент для розуміння сучасного законодавчого процесу. Виявлені у теоретичному розділі принципи, етапи та учасники правотворення є ключовими у контексті розкриття актуальних проблем, таких як недостатнє використання електронних технологій, корупція, непослідовність та обмеження громадянської участі на сучасному етапі. Це дозволяє уточнити, як теоретичні принципи перетворюються в практичні труднощі та визначають напрямки подальших досліджень та вдосконалень у системі правотворення України.

Вважаємо за доцільне виокремити наступні проблеми правотворення на сучасному етапі розвитку України:

- Недостатнє використання електронних технологій у законодавчому процесі. Однією з визначених проблем є обмежене використання сучасних технологій у правотворчості. Підтверджує цей пункт Хоменко В.М. аналізуючи сучасний стан електронного правосуддя в Україні. Вона зазначає, що нова система потребує вдосконалення нормативно-правового регулювання, а саме у введенні процесуальних наслідків для учасників судового процесу, які ухиляються від реєстрації в системі. Адже, на практиці зустрічаються випадки, коли учасники стверджують про неможливість ознайомлення матеріалами судової справи в силу проблем з реєстрацією в системі і продовжувати будувати на цій підставі процесуальні диверсії. Аналогічна ситуація може скластися і з затягуванням термінів розгляду справ у зв'язку із запізненим отриманням судових рішень і подальшим відновленням термінів на апеляційне або касаційне оскарження [3].

- Корупція в правотворчому середовищі. Проблема корупції в сфері правотворення залишається актуальною на сучасному етапі розвитку. Недостатній рівень прозорості та відкритості може сприяти корупційним схемам при прийнятті законів. Забезпечення чистоти та прозорості в цьому процесі є критично важливим для забезпечення справедливого та ефективного законодавчого середовища.

- Непослідовність та розбіжності у законодавчих актах. Прогалини в українському законодавстві виникають через абсолютно різноманітні чинники: інтенсивний розвиток суспільних відносин, зміну політичної влади, науковий, технічний прогрес, більш європейські погляди на право та запозичення міжнародного досвіду, у деяких випадках – недосконалість юридичної техніки. І звичайно, певні упущення, прорахунки, зумовлюють

недосконалість законодавства, воно стає суперечливим, втрачає системність, з'являються прогалини, що значно ускладнює процес правового регулювання суспільних відносин [1].

- Обмеження громадянської участі у правотворчому процесі. Недостатнє врахування громадянської думки та низький рівень участі громадян у формуванні законів стає важливою проблемою. Забезпечення широкого включення громадськості у законодавчий процес може підвищити легітимність прийнятих рішень та враховувати реальні потреби суспільства.

Неможливо не відзначити вплив проблем правотворення на суспільство та економіку. Це створює значні перешкоди для розвитку підприємництва, негативно впливає на інвестиційний клімат, викликає правові суперечки, що потребують вирішення через судові інстанції, тощо. Ґрунтовний аналіз впливу цих проблем на суспільство та економіку є критичним для розуміння необхідності вдосконалення системи правотворення та максимізації її позитивного впливу на розвиток країни.

Стратегічне вдосконалення системи правотворення, через збільшення використання електронних технологій, вдосконалення механізмів протидії корупції, систематизацію та уніфікацію законодавчих актів, а також залучення громадськості до участі в процесі формування законів, сприятиме подоланню актуальних проблем правотворення, забезпечуючи більш ефективний, справедливий та демократичний законотворчий процес в Україні.

Так, в ході дослідження було сформульовано напрями вдосконалення системи правотворення. Зокрема, для подолання проблем недостатнього використання електронних технологій у законодавчому процесі, важливо розвивати та впроваджувати сучасні електронні системи управління правотворенням. Це включає в себе створення веб-платформ для публічного обговорення законопроектів, електронні системи голосування та моніторингу за процесами прийняття законів.

Також варто відзначити, що для боротьби з корупцією в правотворчому середовищі, необхідно вдосконалювати системи етичного контролю, забезпечувати високий рівень прозорості та враховувати рекомендації антикорупційних організацій. Важливим є також впровадження механізмів перевірки декларацій та облік фінансових інтересів учасників законотворчого процесу.

Наступним відзначимо те, що для подолання проблем непослідовності та розбіжностей у законодавчих актах, важливо розробляти чіткі та послідовні правові тексти, а також систематизувати законодавчу базу. Уніфікація стандартів та термінології сприятиме врегулюванню конфліктів та полегшить розуміння законів як для фахівців, так і для громадян.

Для подолання обмежень у громадянській участі у правотворчому процесі, важливо створювати механізми для широкого включення громадськості. Публічні консультації, громадські обговорення та інші інструменти сприятимуть залученню різних груп громадян до формування

законодавства, забезпечуючи більшу репрезентативність та легітимність ухвалених рішень.

Таким чином, в аналізі теоретичних засад правотворення та виявленні актуальних проблем на сучасному етапі розвитку України виокремлено кілька ключових аспектів. По перше, це - недостатнє використання електронних технологій, корупція, непослідовність законодавчих актів та обмеження громадянської участі виявились суттєвими викликами для законотворчого процесу.

З урахуванням вказаних проблем, пропонуються конкретні шляхи вирішення, а саме : впровадження сучасних технологій, зокрема електронних систем управління, стане кроком до більшої прозорості та ефективності у право творенні; посилення механізмів протидії корупції та уніфікація законодавчих актів допоможе забезпечити стабільність та надійність законів; залучення громадськості в якості активних учасників у формуванні законодавства сприятиме розширенню демократичних процесів.

Загальний успіх у вирішенні цих проблем визначатиметься не лише силами законодавчих органів, але й активною роллю громадян та підтримкою від експертної громадськості. Тільки завдяки цілеспрямованим заходам можливо сформувавши ефективну та відповідальну систему правотворення, яка буде віддзеркалювати реальні потреби та цінності суспільства.

Список використаних джерел:

1. Прогалини в законодавстві та засоби їх подолання. Вісник. Академії правових наук України. 2013. № 1. С. 44–56.
2. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: підручник. 4-ге вид., допов. і перероб. Київ: Алерта; ЦУЛ, 2014. 524 с.
3. Хоменко В.М. Сучасний стан електронного правосуддя в Україні / В.М.Хоменко // Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування: матеріали наук. семінару (м. Дніпро, 8 грудня 2018 р.). - Дніпро: ДДУВС, 2019. – С. 186-187.